

INATSISARTUNI

Partii Inuit
Randi Broberg

UPA 2014/20-1
UPA 2014/21-1
8.4.2014

Pillugu siunnersuut: **Naalakkersuisut suliffissaaleqinerup ataavartumik akiorneqarnissaanik siunertaqartumik ataatsimoorussamik pilersaarummik piaartumik sularinninnissamik peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffisassaattut siunnersuut. Pilersaarummi Sanaartugassanut Iuarsagassanullu Aningaasaateqarfimmi aningaasat uninngaannartut inuiaqatigiit akornanni sulisinneqalernissaannik, nunaqarfinni aalisakkerivinnik sullissinissamut isumaqatigiissutinut aningaasaliissutit amerlineqarnissaannik kiisalu illersorneqarsinnaasumik aalisagartassat amerlineqarnissaannik imaqassaaq. Pilersaarut Inatsisartut ataatsimiinneranni maanna ingerlasumi saqqummiunneqassaaq.**

(Siumup Atassutillu Inatsisartunut ilaasortaaitai)

aammalu

Pillugu siunnersuut: **Nunatsinni annertuumik suliffissaaleqinerup piaartumik ataavartumillu annikillisinneqarnissaa siunertaralugu Naalakkersuisut ataatsimoortumik periusissamik Inatsisartunut saqqummiussaqaarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffisassaattut siunnersuut.**

(Inuit Ataqtigiit, Partii Inuit aamma Partii Naleraq Inatsisartunut ilaasortaaitai)

Partii Inuit aallarniutigalutigu, Naalakkersuisut akissuteqaataat ima oqaaseqarfigissavarput.

1.

Naalakkersuisut akissuteqaataat ataatsimut isigalugu, Partii Inuit nalilerparput, inuiaqatigiit nutaamik sukateriffiqineqarnissaat annertunerusumik soqtiginngikkaat. Taamalu pissutsit periutsillu pioreersut attatiinnarneqarnissaat soqtiginerugaat. Tamanna Partii Inuit uggornartutut isigaarput. Tassuunakkummi siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu iliuuserineqarsinnaasut unitsinneqartutullusoq immata.

2.

Naalakkersuisut akissuteqaamminni oqariutuutigisaat makkuupput:

- siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu, 2015'imut Aningaasanut Inatsisissamut atsumik suliffissaqartitsiniarnikkut periusissat saqqummiunniarneqartut. Ilaatigut 2017'imi suliffissaaleqisut affaasa sulilersimanissaat siunertaalluni,

INATSISARTUNI

- inuusuttut akornanni suliffissaaleqinerup immikkut eqqumaffigalugu apparsarneqarnissaa,
- nuna tamakkerlugu ataatsimut suliffissat nittartagaliuunnissaat,
- avataaniit suliaartortut nakkutigineqarnerisa sukateriffigineqarnissaa,
- suliffeqarfiit namminersortut nukittorsarnissaat imal. patajaallisarnissaat,
- pisortat sanaartortitsinerisa aqulluarnrunissaat.

3.

Partii Inuit manna iluatsillugu siullermik Naalakkersuisut, aammalu naalakkersuinikkut soqutigisaqaqatigiit inatsisartuni issiatitallit apeqquteqaateqarfigissavagut ima:

- ilissi naliliisinnaanersi naapertorlugu, ullumikkut suliffissaaleqinermut suut uku aallaavippiaasut?

Partii Inuit isumaqarpugut apeqqut qulaani taaneqartoq, uku immikkoortut oqallisiginerinut qitiusoq. Tassani suliffissaaleqinermut aallaavittut tikkuakkat, taakkuupputtaaq iliuseqarfissatut aamma isigisariaqakkat.

4.

Sanaartornermut Aserfallatsaaliinermullu Aningaasaateqarfik atorlugu 174 mio. kr. aserfallatsaaliinernut sanaartornernullu assigiinngitsunut atugassiissutissatut Naalakkersuisuniit qinnutigineqartut pillugit, Partii Inuit naliliinerput unaavoq, piffissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu aaqqiissutaanngitsoq.

Taamaattumik Partii Inuit pingaartissavarput, ukiut ataasiakkaaginnarnagit piffissaq sivisinnerusoq siumut isigalugu, Sanaartornermut Aserfallatsaaliinermullu Aningaasaateqarfiup qanoq atorneqarsinnaanera pilersaarusiunneqassasoq.

5.

Nunaqarfinni tunisassiorfiit tapiissutit atorlugit kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissusiornernut atugassiisutit 5 mio. kr. niit 3,5 mio. kr. atorneqarsinnaasutut sinneruttut ilisimatitsissutigineqarpoq.

Partii Inuit 5 mio. kr. annertunerusumik suliffissaaleqinermut aaqqiissutissatut isumaqarfiginngilagut, mattusersuinerinnartullu isigalutigik.

INATSISARTUNI

Nunaqarfinni tunisassiorfiit ataavarnerusumik aaqqiivigineqarnissaat, Partii Inuit soqutiginarinneruarput. Ataavarnerusumillu aaqqiissuteqartoqassappat, pisariaqarpoq ataatsimut isiginninnerusumik iliuuseqarnissaq. Tassaasut;

- akissummi eqqaaneqartutuut nunaqarfinni tunisassiorfiit pitsanngorsaaviginissaat,
- siullermik nunatta iluani nioqqutissanik tunisassiorneq atuinerlu annertusarnissaat. Tamanna ilaatigut pissaaq, nerisassatut nioqqutit avataaniit eqqussukkat akitsuusersornerisigut.

Akitsuutitigut isertitat atorneqassapput; a) uagut nammineq tunisassiatta akimikkut apparsaavigineqarnerinut, b) nunatta iluani tunisassiornerup inerisaavigineranut, c) kiisalu akissuteqaammi aamma eqqaaneqartutuut, pisuussutit uumassusillit tamakkiinerusut uagutsinnut iluaqutissanngortinnissaannut, tunisassiarinerannilu sapinngisamik naleqarnerulersinnissaannut,

- tunisassiorfinnik nutaanik, nioqqutissianillu nutaanik pilersitsiniarnermi, tunisassiorfinnik nutaanik, suliffeqarfinnillu nutaanik pilersitsiniarnermi pisortat aningaasaliissuteqarsinnaanerit Partii Inuit qitiusumik pingaarutilittut nalilerparput.

Tassani Partii Inuit pingaartipparput, suliffeqarfiit taama pilersinneqartut, uagutsinniit imal. sulisuniit pigineqalernissaat ingerlanneqalernissaallu siunertaajuassasoq.

Tassani aammattaaq pineqarpoq, uagut nunaqaqqaartutut pisuussutinik nalilinnik piginnittuunitta annertusartuarnissaa, suliniutillu suulluunniit uagut nunaqaqqaartutut immitsinnut piginnaanngorsarnitsinnut, immitsinnut ilinniartinnitsinnut, immitsinnut ingerlatsisinnaanngorsarnitsinnut atorneqarnissaat – tassalu Partii Inuit isumarput naapertorlugu, uagutsinnut isumalimmik ineriartortitsinerup tunngavippiaa.

6.

Partii Inuit maluginiarparput, Naalakkersuisut akissuteqaamminni eqqaagaat, nerisassaattita tunisassiattalu inerisaaviginiarlugit suliniutit naammareersut. Tassani Partii Inuit isumaqataannginnerput erseqqissaassutigisariaqarparput.

Tamanna aamma pinngitsoorani qulaajaavigisassat iliuuseqarfissallu ilagilluinnartariaqarpaat.

Suli aningaasaliissutit annertunerungaartut nioqqutissanik inerisaanermut atorneqartariaqarput, siunissamullu aningaasaliinertut isigineqartariaqarlutik.

Qulaani Partii Inuit taasagut innersuussutigissavaguttaaq.

7.

INATSISARTUNI

Naalakkersuisut akissuteqaamminni Piareersarfiit aqutigalugit inuusuttunut neqeroorutit nukittorsarneqarnissaat soqutigalugu eqqaavaat.

Partii Inuit tassani paaserusupparput, neqeroorutit nukittorsaaneq suna pineqarnersoq.

8.

Suliffissaaleqinerup akiorniarnerni Naalakkersuisut aqqiissutissatut pitsaanerpaatut isigisaat; tassaasoq suliffissat nittartakkakkut tamanut takusassiaralugit suliffissaqartitsiniarnerni sakkutut atorpeqarnissaa pillugu, Partii Inuit erseqqissaateqassalluta pisariaqartipparput.

Suliffissaaleqineq pillugu apeqput taama qaaginnaasiortigisumik Partii Inuit isiginngilarput.

Avataaniit suliaartortut killilersimaarneqarnissaat pillugu inatsit, Nunatsinni aaliangersakkani siulliit ilaattut taaneqarsinnaasup, sunnguamilluunniit atorpeqannginnera sunniuteqarsimannginneralu eqqaamasariaqarparput.

Aammattaaq Partii Inuit erseqqissaatigissavarput, ‘kalaallit suliffeqarfutaattut’ taaneqartartut taakkorpiaammata aamma avataaniit suliaartortunik atuinerpaajusut ilaat. Tassani GA (Kalaallit Nunaata Sulisitsisuisa Peqatigiiffiat) aamma soorngunami annertuumik akisussaaqataavoq.

Partii Inuit isumaqarpugut, apeqput ima ilungersunartigimmat, peqqissaartumik sukumiisumillu nutaamik nalilersuivigineqartariaqalersoq – Nunatsinni isiginnaartuinnartut immitsinnut inissisimatinnerput qaangeriartuaassagutsigu.

Naalakkersuinikkut siunnerfinnik nutaanik pisariaqartitsivugut. Tassanilu qitiusariaqarluni uagut maani inuiattut sulisoqarnikkut imminut pilersulernissaq siunertaralugu, naalakkersuinikkut siunnerfilernissaq iliuusissioarnissarlu.

9.

Pisortat sanaartortitsinermi suliariumannittussarsiuussisarnernat pillugu Partii Inuit isumarput unaavoq, ullumikkut inatsit atorsinnaanngilluinnartuusooq.

Inuiattut ineriartorsinnaanitsinnik annertuumik killiliisuvoq, uagullu nunaqaqqartutut tunulluunneqartuarnitsinnut takussutissaalluni erseqqissoq.

Taamaattumik Partii Inuit soqutigaarput angorusullugulu, inatsisip pineqartup nutaamik sukaterivigineqarnissaa.

10.

INATSISARTUNI

Inaarutaasumik Partii Inuit tikkuarusupparput Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit Naalakkersuisut akissuteqaamminni innersuussutigisaat paatsunganartikkatsigu. Siunnersuisoqatigiit taaneqartut nanoq.gl'ikkut ujartuiffigigaluarlugit nassaassaqqanngimmat.

Taamaattoq oqaatigissavarput, Partii Inuit naammaginnginnatsigu Naalakkersuisut oqariartuutaat; tassa Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit pioreermata, isumalioqatigiissitamik pilersitsisoqarnissaa pisariaqanngitsoq.

Partii Inuit tassani erseqqissaatigerusupparput, isumalioqatigiissitamik pilersitsisoqarnissaanik siunnersuuteqarneq, aamma takussutissaammat Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit sulinerat naammagineqqanngimmat, allatut periuseqarneq misilittariaqalersoq.

Tamannalu tamakkiisumik taperserparput.

Partii Inuit taama oqaaseqarluta qujavugut, neriutugalutigu oqaluinnarani pissutsillu taamaattussaannartut isiginagit, Inatsisartut iliuuseqarusussuseqarnertik takutissagaat.